

อานิสঙ্গ์ของการบริจาคอวัยวะ¹ ตามหลักพระพุทธศาสนา: กรณีการบริจาคไต

พระศรีวัฒน์ภูรญาณ, รศ.ดร.
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร.
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาคเฉริญ กทม.

องค์ประกอบพื้นฐานในชีวิตมนุษย์

ตามว่า “ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ? มีกี่ส่วน ?”

ชีวิตมนุษย์ประกอบด้วย (๑) รูป-ส่วนที่เป็นร่างพร้อมคุณลักษณะและอาการ (๒) เวทนาร่วมที่เป็นความรู้สึกสุข ทุกข์ ไม่สุขไม่ทุกข์ (๓) สัญญา-ส่วนที่เป็นความกำหนดหมายจำกัด (๔) สังหาร ส่วนที่เป็นการปรุงแต่งทางจิต (๕) วิญญาณ-ส่วนที่เป็นความรู้แจ้งอารมณ์ ทั้งหมดนี้เรียกรวมว่า “ขันธ์ ๕” ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในชีวิตมนุษย์¹

ขันธ์ ๕ นี้แบ่งโดยสรุปเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ องค์ประกอบส่วนที่เป็นรูป

(๑) องค์ประกอบหลักเรียกว่า มหาภูตสูป

- ปฐวี(ธาตุ) ธาตุดิน ส่วนที่ละเอียด เช่น ความหยาบ ความแข็ง ลักษณะกินเนื้อที่ ส่วนที่หยาบซึ่งมีอยู่ในร่างกายมนุษย์นี้ (ภาษาพระเรียกว่า อາการ ๒๐)ได้แก่ ผม(เกศา) ขน(โลมา)เล็บ(นา) พัน(หนตา) หนัง(ตzo) เนื้อ(มัส) เอ็น(น้ำร) กระดูก(อถุ) เยื่อในกระดูก(อถุจิมิลุ) ม้าม(วงก) หัวใจ(หหย) ตับ(ยกน) พังผืด(กิโลมก) ไต(ปิหก) ปอด(ปปผาส) ไส้ใหญ่(อนต) ไส้น้อย(อนตคุณ) อาหารใหม่(อุทริย) อาหารเก่า(กรีส) มันสมอง(มตตลงค)

นอกจากนี้ ธาตุดิน(ปฐวี)ยังปรากฏในรูปแบบอื่นๆ อยู่ในที่ท่าวไปกร่างกายมนุษย์ เช่น ดินเหนียว ดินทราย ท่อไอเสีย โลหะ หรือแม้กระทั่งแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นของแข็งกันแนบเข้าในธาตุดินนี้ เช่นกัน

¹ ในเรื่องนี้ ควรใช้คำว่า “องค์ประกอบพื้นฐานใน...” “ไม่ควรใช้คำว่า “องค์ประกอบพื้นฐานของ...” เพราะคำว่า “ของ...” หมายถึงสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นของชีวิตมนุษย์ ส่วนคำว่า “ใน...” หมายถึงว่า ในชีวิตมนุษย์มีสิ่ง สิ่งหนึ่งที่เรียกว่า “ขันธ์ ๕” ดังกล่าวแล้ว

- อาปีราตุ ราชาน้ำ ส่วนที่ลະເອີດ ເຊັ່ນ ຄວາມເຂົບອາບ ຄວາມໜຶ່ງເປີຍກ ຄວາມໜຶ່ມຈາບໄປ ຄວາມແກະກຸມກັນ ສ່ວນທີ່ຫຍາບຕີ່ມືອຢູ່ໃນຮ່າງກາຍມຸນຸຍົນ໌ (ພາສາພຣະເຮົາກວ່າ ອາກາຣ ๑๒) ໄດ້ແກ່ ດີ(ປິຕຸຕິ) ເສມໍ່(ເສມໍ່ທຳ) ໜອນ(ປຸພຸໂພ) ເລືອດ(ໂລທິຕິ) ແຈ້ວ(ເສໂໂທ) ມັນໜັນ(ເມໂທ) ນໍ້າຕາ(ອສສຸ) ມັນເໝວ(ວສາ) ນໍ້າລາຍ(ເຂົໂພ) ນໍ້າມູກ(ສິງພາຜົກາ) ໄຂ້ຂ້ອ(ລສົກາ) ນໍ້າມູຕຽນ(ມຸຕຸຕິ)

ນອກຈາກນີ້ ຮາຕຸນໍ້າ(ອາປີປາຕຸ)ຢັງປະກຸງໃນຮູບແບບອື່ນໆ ອູ້ໃນທີ່ທີ່ໄປນອກຮ່າງກາຍມຸນຸຍົນ໌ ເຊັ່ນ ນໍ້າໃນແມ່ນໍ້າລຳຄລອງຕ່າງໆ ນໍ້າຟນ ນໍ້າຄ້າງ ອູ້ອໍແມ້ກະຮທຳໜ່າຮ່າດຸຕ່າງໆ ທີ່ເປັນຂອງເຫລວກັນນັບເຂົ້າໃນ ຮາຕຸນໍ້ານີ້ເຊັ່ນກັນ

ຮມຮາຕຸດິນ(ປັບປຸງຮາຕຸ)ກັບຮາຕຸນໍ້າ(ອາປີປາຕຸ)ເຂົ້າດ້ວຍກັນເຮົາກວ່າ ອາກາຣ ๓๒ ເປັນບທທີ່ຄົນໂປຣານ ກາຄອື່ສານນີ້ມີສົດໃນວັນພຣະຕອນເຢັ້ນວ່າ

ອຸດຸ ອົມສົມີ ກາຍ ເກສາ ໂລມາ ນາຂາ ທນຕາ ຕໂຈ ມຳສຳ ນຫາຽງ ອົງກົງ ອົງກົງຈົມືລຸ່ມໍ ວກກຳ ທ່ຍໍ ຍກນໍ ກິໂລມກໍ ປີທຳ ປປປາສໍ ອນຕຸຄຸນໍ ອຸທຣິຍໍ ກຣີສໍ ປິຕຸຕິ ເສມໍ່ທຳ ປຸພຸໂພ ໂລທິຕິ ເສໂໂທ ເມໂທ ອສສຸ ວສາ ເຂົໂພ ສິງພາຜົກາ ລສົກາ ມຸຕຸຕິ ມຸດຖາກ ມຸດຖາລຸ່ມ²

ແປລວ່າ ມືອຢູ່ໃນກາຍນີ້ ພມ ຂນ ເລີບ ພັນ ຢັນ ເນື້ອ ເອັນ ກະຮຸດຸກ ເຢືອໃນກະຮຸດຸກ ມ້າມ ມ້າໃຈ ຕັບ ພັກເີດ ໄຕ ປອດ ໄສໃໝ່ ໄສັນນ້ອຍ ອາຫາຣໃໝ່ ອາຫາເກ່າ ນໍ້າດີ ນໍ້າເສລດ ນໍ້າເຫຼືອງ ນໍ້າເລືອດ ນໍ້າເໜື່ອ ນໍ້າມັນໜັນນໍ້າຕາ ນໍ້າມັນເໝວລາ ນໍ້າລາຍ ນໍ້າມູກ ນໍ້າໄຂ້ຂ້ອ ນໍ້າມູຕຽນ ມັນສມອງ

- ວາໂຍຮາຕຸ ราชາຕຸລມ ສ່ວນທີ່ລະເອີດ ເຊັ່ນ ຄວາມເຄລື່ອນໄວ ຄວາມໂຍກໂຄລົງ ພລັງໜັບເຄລື່ອນ ໃນຮ່າງກາຍ ພລັງໃນຊີວິຕ ສ່ວນທີ່ຫຍາບໝາຍຄື່ລົມໃນຮ່າງກາຍມຸນຸຍົນ໌ ເຊັ່ນ ລມພັດໜີ້ນ້ຳບັນ ລມພັດລັງ ເບື້ອງລ່າງ ລມພັດໄປຕາມຕ້ວາ ລມໃນທົ່ວອງ ລມໃນໄສ

ນອກຈາກນີ້ ຮາຕຸລມ(ວາໂຍຮາຕຸ)ຢັງປະກຸງໃນຮູບແບບອື່ນໆ ອູ້ໃນທີ່ທີ່ໄປນອກຮ່າງກາຍມຸນຸຍົນ໌ ເຊັ່ນ ລມພັດຕາມປົກຕິທີ່ວ່າໄປ ລມພາຍຸ່ນິດຕ່າງໆ ອູ້ອໍແມ້ກະຮທຳໜ່າພລັງເໜື່ອງ(ໂມເມນຕົມ)ຕ່າງໆ ໃນໂລກກັນນັບເຂົ້າໃນ ຮາຕຸລມນີ້ເຊັ່ນກັນ

- ເຕົໂຈຮາຕຸ ອາຕຸໄຟ ສ່ວນທີ່ລະເອີດ ເຊັ່ນ ຄວາມຮ້ອນ ຄວາມອຸ່ນ ຄວາມເຢັ້ນ ສ່ວນທີ່ຫຍາບທີ່ມືອຢູ່ ໃນຮ່າງກາຍມຸນຸຍົນ໌ ເຊັ່ນ ໄພໃນຮ່າງກາຍທຳໜ້າທີ່ຍ່ອຍອາຫາຣ ໄພທຳໄທ້ວ່າຍ່ວະໃນຮ່າງກາຍເຕີບໂຕແກ່ກໍລ້າ ອູ້ອໍແກ່ກໍລ້າ

² ບທສວດນີ້ ຄົນໂປຣານໃນກາຄອື່ສານນີ້ມີສົດໃຫ້ເປັນຄາຄາເສກຍາຮັກໝາໂຮກ

นอกจากนี้ ราชตุไฟ(ເຕົໂຮາຖຸ)ຍັງປຣກສູນຢູ່ໃນຮູບແບບອື່ນໆ ອີ່ຢູ່ໃນທີ່ທີ່ໄປນອກຮ່າງກາຍມຸ່ນໍພໍ່ເຊັ່ນໄພທີ່ເຕິໄພໄພໄມ້ປ່າ ກະແສໄພແປງສົດໃນທີ່ຕ່າງໆ ແສນາທິທຍ ອີ່ອມໍກະທີ່ທີ່ແຮ່ຮາຕຸຕ່າງໆ ທີ່ມີລັກຜະນະຮ້ອນ ມຶຄຸນສົມບັດແພາໄມກັນບັນເຂົາໃນຮາຕຸໄຟນີ້ເຊັ່ນກັນ

(๒) ອອກປະກອບຮອງເຮັດວ່າ ອຸປາຫຍຽບ

ຮູບທີ່ເປັນອອກປະກອບຮອງນີ້ ກາທາພຣະເຮັດວ່າ “ອຸປາຫຍຽບ” ແປລວ່າ ຮູປາສັຍ ໝາຍຄົງອາສັຍອອກປະກອບຫລັກ(ມහາກູດຮູບ) ມີລັກຜະນະເຊີງຮູປປຣມກົມື ເຊັ່ນ ຕາ ຫຼຸ ຈມູກ ລື້ນ ກາຍ ມີລັກຜະນະເຊີງອາມົນ³ກົມື ເຊັ່ນ ຮູບ ເສີຍ ກລິນ ຮສ ສັນຜັສທາງກາຍ ມີລັກຜະນະເຊີງສກວະກົມື ເຊັ່ນ ຄວາມເປັນຫລຸງ ຄວາມເປັນໜາຍ ຄວາມອ່ອນ ຄວາມແຂ້ງ ເປັນກະຍາກາຮກົມືເຊັ່ນ ຄວາມເຄື່ອນໄວທາງກາຍ ຄວາມເຄື່ອນໄວທາງຈາກ

ຮູປສ່ວນທີ່ອອກປະກອບຮອງນີ້ ອາສັຍຮູບທີ່ເປັນອອກປະກອບຫລັກອູ່ ດ້ວຍກຳນົດຕົກຕົວໃຫຍ່ ຢູປທີ່ເປັນອອກປະກອບຮອງກົມືໄມ້ໄດ້ ຈຶ່ງຊ່ວ່າ “ອຸປາຫຍຽບ”

ອອກປະກອບສ່ວນທີ່ເປັນຮູປທັງ ๒ ປະກາດເຫັນ້ນ(ມහາກູດຮູບແລະອຸປາຫຍຽບ) ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈຢ່າງຈະເຮັດວ່າເປັນອອກປະກອບວາຍນອກກີ່ໄດ້ດ້ວຍເພາະອອກປະກອບຫລັກ(ຄົມມහາກູດຮູບ)ນັ້ນ ເຈີນໃຫຍ່ເຕີປໂຕໄດ້ດ້ວຍກົນອາຫາດທີ່ເປັນຄຳ(ກວພົງກາຮາຫາດ) ມີການຈຳරູດທຽບໂທຣມໄປຕາມອາຍຸຂໍ້ ເມື່ອຈຳරູດທຽບໂທຣມກີບໝາງໃຫ້ຢູ່ໃນສກາພດີໄດ້ມີການແຕກທັກເມື່ອຖົກຮະທບກະທີ່ ມີການເກີດຂຶ້ນ ຕັ້ງອູ່ ດັບໄປເປັນຮຣມດາອູ່ຢ່າຍໄຕ້ກູດໄຕຮັກຜະນີຄົວ ໄມ່ເຖິ່ງ ເປັນທຸກໆ ເປັນອັນຕົຕາ ມີເກີດ ແກ່ ເຈັບຕາຍເປັນຮຣມດາເມື່ອຕາຍ⁴ ກີ່ເຂົາໄປຝຶ່ງຫົວໜ້າໄປແພາຕາມປະເພນີທາງສາສະໜອງ ຖືກິ່ງແນ່ເປົ້ອຍຜູ້ພັ້ນໄປຕາມກາລເວລາ ພໍພະເພົ້າເປັນເຄົາຄ່ານ່າແລ້ວແຕ່ຈາກອູ່ບັນພື້ນໂລກນີ້ໄມ້ໄດ້ຕາມໄປເກີດໃນກພໜ້າຫຼາຍຫຼັງນີ້

³ ຄໍາວ່າ “ອາມົນ” ໃນທີ່ໝາຍຄົງສິ່ງທີ່ຕາເທົ່ນ(ຮູປ) ສິ່ງທີ່ຫຼຸໄດ້ອືນ(ເສີຍ) ສິ່ງທີ່ຈຸນຸກໄດ້ກົລິນ(ກົລິນ) ສິ່ງທີ່ລື້ນໄດ້ລື້ນ(ຮສ) ແລະ ສິ່ງທີ່ກາຍໄດ້ສັນຜັສ(ສັນຜັສທາງກາຍ)

⁴ ຄໍາວ່າ “ຕາຍ” ໃນທີ່ໝາຍຄົງການຕາຍຂອງຄົນສັຕິວ ສິ່ງມີຈົວທັງຫລາຍ ທີ່ເຮົາທັງຫລາຍເຊື່ອວ່າ ເມື່ອຕາຍແລ້ວຈະໄປເກີດໃນກພໃໝ່ຫຼາຍໃໝ່ ເຮັດວ່າການຕາຍແບບນີ້ວ່າ “ສົມມຕິມຮນະ” ທີ່ນິຍມພູດກັນວ່າ “ເກີດ ແກ່ ເຈັບ ຕາຍ”

ส่วนที่ ๒ องค์ประกอบส่วนที่เป็นนาม

(๑) องค์ประกอบหลักเรียกว่า จิต

จิต^๕ ทำหน้าที่ ๑๔ อย่าง กล่าวเฉพาะหน้าที่หลัก ๘ อย่าง ประกอบด้วย

- (๑) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางมโนทัศ เรียกว่า มโนวิญญาณ
- (๒) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางตา เรียกว่า จักษุวิญญาณ
- (๓) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางหู เรียกว่า สตวิญญาณ
- (๔) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางจมูก เรียกว่า ฐานวิญญาณ
- (๕) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางลิ้น เรียกว่า ชีวาวิญญาณ
- (๖) รับรู้/รู้แจ้งอารมณ์ทางกาย เรียกว่า กายวิญญาณ
- (๗) ทำหน้าที่เคลื่อนจากภายนอก เรียกว่า จุติจิต
- (๘) หน้าที่เกิดในภาพใหม่ เรียกว่า ปฏิสนธิจิต

เวลาที่จิตทำหน้าที่เกิดในภาพใหม่(ปฏิสนธิจิต)นี้แหล่ เรียกตามภาษาพระพุทธศาสนาว่า “กายมนุษย์” เช่น ในปาราชิกสิกขบทที่ ๓ ว่า “ภิกษุจะได้รากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสร้งหาศัสตราพรากรกายมนุษย์จากชีวิต เป็นปาราชิก หาสังวาสมีได้”

คำว่า “กายมนุษย์” ในที่นี่ คือจิตดวงแรก(ปฐมจิต) ซึ่งหมายถึงปฏิสนธิจิตนั่นเอง

ถามว่า “พระเหตุไร จึงเรียกว่า กายมนุษย์ ?”

ที่ท่านเรียกอย่างนั้น เพราะจิตเมื่อทำหน้าที่เกิดในภาพใหม่(ปฏิสนธิจิต)ย่อมมีคุณสมบัติพิเศษมากกว่าจิตเมื่อทำหน้าที่อย่างอื่นนั่นก็คือว่า “จิตดวงแรก(ปฐมจิต-ปฏิสนธิจิต)” นี้ หมายถึง ชีวิตมนุษย์ทั้งชีวิตประกอบด้วยคุณสมบัติที่พร้อมจะเจริญเติบโตเป็นอวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ ไม่ได้หมายเอาเฉพาะองค์ประกอบฝ่ายนามในส่วนที่เป็นจิตเท่านั้น

ถามว่า “ข้อนี้มีลักษณะเหมือนกับอะไร ?”

เหมือนกับเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดขนุน มีคุณสมบัติพร้อมที่จะออกเป็นลำต้น กิ่งก้าน ใบ และก่อตอกออกผล เมื่อเรานำไปปลูกย่อมจะออกงามเป็นกิ่งก้านใบและท้ายที่สุด ก็ออกดอกออกผล

^๕ คำว่า “จิต” ในที่นี่ หมายถึง ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ที่เรานิยมเรียกว่า “ใจ” ภาษาพระพุทธศาสนา尼ยมใช้คำว่า “วิญญาณ” เป็น ๑ ในขันธ์ ๕ คำว่า “ใจ” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงหัวใจที่เป็นก้อนเนื้อ แต่เป็นองค์ประกอบในชีวิตส่วนที่เป็นนามธรรม มีความยิ่งใหญ่เกินกว่าที่เราเข้าใจมากนัก

(๒)องค์ประกอบรองเรียกว่าเจตสิก

“เจตสิก” คือธรรมชาติที่ประกอบกับจิต อาการหรือคุณสมบัติต่างๆ ของจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น

องค์ประกอบส่วนที่เป็นนามทั้ง ๒ ประการเหล่านี้(จิตและเจตสิก) เพื่อให้เข้าใจง่าย จะเรียกว่า เป็นองค์ประกอบภายในก็ได้ โดยเฉพาะองค์ประกอบหลัก(คือจิต)นั้น มีความของมาดำเนรอญ และดำเนินต่อไปได้ด้วยการสภาพ(กิน)อาหารที่เป็นนามธรรม⁶ ไม่มีการชำรุดทรุดโทรมไปตามอายุขัย ไม่มีการแตกหัก มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปตามเหตุปัจจัย อยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา มีการเกิด-ดับอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่มีการเกิด แก่ เจ็บ ตายเมื่อนองค์ประกอบ ส่วนที่เป็นรูป เมื่อร่างกายตายแล้วถูกนำไปฝังหรือถูกนำไปเผา จิตนี้ก็ไม่เน่าเปื่อยผุพัง หรือไม่ได้ถูกเผาเป็นเถ้าถ่านเหมือนกับร่างกาย แต่กลับทำหน้าที่สืบท่อไป นั่นคือทำหน้าที่ไปเกิดในภาพใหม่ ชาติใหม่

ความสำคัญและคุณภาพของอวัยวะในร่างกายมนุษย์

(องค์ประกอบพื้นฐานส่วนที่เป็นรูป-มหาภูรูป)

อวัยวะส่วนต่างๆ ในร่างกายมนุษย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบฝ่ายรูป(มหาภูรูป) มีความสำคัญ และคุณภาพแตกต่างกัน อาจแบ่งได้เป็น ๒ ระดับ ดังนี้

ความสำคัญและคุณภาพระดับที่ ๑ เช่น หนัง (ตโจ) เนื้อ (มัส) เอ็น (นหาร) กระดูก (อวะชี) เยื่อในกระดูก (อวะชิมิลข) หัวใจ (หทย) ตับ (ยกน) ไต (ปิหก) ปอด (ปปผาล) ไส้ใหญ่ (อนต) ไส้น้อย (อนตคุณ) มันสมอง (มตตถุลุกค)

ความสำคัญและคุณภาพระดับที่ ๒ เช่น ผม (เกศา) ขน (โลมา) เล็บ (นา) พัน (ทนตา) ม้าม (วาอก) พังผีด (กิโลมก) อาหารใหม่ (อุทริย) อาหารเก่า (กรีส)

หลักฐานที่แสดงความสำคัญและคุณภาพของอวัยวะแต่ละส่วนในร่างกายมนุษย์ พอกจะเห็นได้จากเรื่องมังสชาดก ดังนี้

⁶ “อาหารที่เป็นนามธรรม” ในที่นี้ หมายถึง (๑) ผัสสะ-การปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ (๒) มโนสัญเจตนา-ความจำใจ (๓) วิญญาณ-การรับรู้สภาพแวดล้อม

บุตรเศรษฐีกรุงพาราณสี ๔ คนกำลังนั่งสนทนากัน ณ ที่ทางสีแพร่งแห่งหนึ่ง เห็นนายพران ขับเกวียนบรรทุกเนื้อผ่านมา อยากจะได้เนื้อ คนที่หนึ่งจึงเข้าไปหากล่าวว่า “เอี้ยพران จะให้ชื่นเนื้อ แก่เรา”

พرانตอบว่า “เพื่อนยก ธรรมดاقู้จะขออะไร ๆ จากคนอื่น ควรพูดให้น่ารัก ท่านจักได้ ชื่นเนื้อหมายสมกับว่าที่ท่านพุด คำพูดของท่านหยาบจริงฯ เช่นกับเนื้อพังผืดข้าพเจ้าให้เนื้อพังผืด แก่ท่าน” ได้ให้ชื่นพังผืดที่ไม่มีรสชาติ

ต่อจากนั้น บุตรเศรษฐีคุณที่สองถามคนที่หนึ่งว่า “ท่านพุดอย่างไรจึงได้พังผืดมา” เมื่อทราบ สาเหตุที่ได้พังผืดมา เพราะพูดคำว่า “เอี้ย” จึงเดินเข้าไปหา นายพرانกล่าวว่า “พี่ชาย ให้เนื้อแก่ฉัน สักหนึ่งชั้นเดียว”

นายพرانตอบเขาว่า “ท่านจะได้เนื้อพอสมควรแก่คำพูดของท่าน คำว่า พี่ชายน้องชายพี่สาว น้องสาวเป็นเช่นกับอวัยวะของมนุษย์ คำพูดของท่านเช่นกับอวัยวะข้าพเจ้าให้เนื้อล้วน ๆ แก่ท่าน” ได้ให้เนื้อล้วนๆ ให้แก่บุตรเศรษฐีคุณที่สอง

บุตรเศรษฐีคุณที่สามทราบสาเหตุที่คนที่สองได้เนื้อล้วน ๆ มา เพราะพูดคำว่า “พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาว” จึงเดินเข้าไปหา นายพرانพร้อมกับกล่าวว่า “พ่อ โปรดให้เนื้อแก่ฉันสักหนึ่งชั้นเดียว”

นายพرانตอบว่า “ท่านจะได้ชั้นเนื้อพอสมควรแก่ถ้อยคำของท่าน เมื่อลูกเรียกว่าพ่อ ใจพ่อ ก็หัวนี้ไหว คำพูดของท่านเช่นกับเนื้อหัวใจ ข้าพเจ้าให้เนื้อหัวใจแก่ท่าน” ได้ให้เนื้อย่างดีพร้อมทั้ง เนื้อหัวใจ

คนที่สี่ ทราบสาเหตุที่คุณที่สามได้เนื้อหัวใจมา เพราะพูดคำว่า “พ่อ” จึงเข้าไปหา นายพران พร้อมกับพูดว่า “เพื่อน ให้เนื้อแก่ฉันสักชั้นหนึ่งเดียว”

นายพرانตอบว่า “ท่านจักได้เนื้อพอหมายสมแก่คำพูดของท่าน ในบ้านของผู้ใดไม่มีเพื่อน บ้านนั้นเป็นเช่นกับป่า คำพูดของท่านเช่นกับสมบัติทั้งหมด ข้าพเจ้าให้เนื้อทั้งหมดแก่ท่าน” ได้มอบ เนื้อทั้งหมดให้

ชาดกนี้พูดเป็นหลักฐานทำให้ทราบว่า อวัยวะต่างๆ ในร่างกายมนุษย์นั้นมีความสำคัญและ คุณภาพแตกต่างกัน

“ใต้” มีความสำคัญและคุณภาพพระดับที่ ๑ เป็นอวัยวะที่จัดอยู่ในองค์ประกอบฝ่ายรูป อยู่ในกลุ่มปฐวีราตุ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะทำหน้าที่สำคัญหลายอย่างในร่างกายของมนุษย์ ไม่เปรียบเสมือนเครื่องกรองชนิดพิเศษที่มีความมหัศจรรย์และมีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิต คือทำหน้าที่ขับของเสียและสารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกาย

หน้าที่สำคัญอันสำคัญยิ่งของไตคือการสร้างปัสสาวะ ซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารต่างๆ ที่มนุษย์กินเข้าไป และช่วยในการรักษาความปกติของน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย นอกจากนั้นไตยังมีหน้าที่ในการสร้างสารที่ควบคุมความดันโลหิต และสารที่ช่วยกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง ดังนั้น เมื่อไตทำงานน้อยลงมักเกิดปัญหาความดันโลหิตสูง และโลหิตจากจังหวะถือว่า “ใต้เป็นอวัยวะสำคัญและมีคุณภาพสูง ทำหน้าที่คัดกรองของเสียแล้วขับออกไปจากร่างกาย ทำหน้าที่สร้างเครื่องมือซึ่งจะทำให้เกิดภูมิคุ้มกันในร่างกาย”⁷

อานิสต์ของการบริจาคม

“บริจาคม” แปลว่า การสละ แม้จะมีความหมายกว้างกว่า คำว่า “ทาน” (ซึ่งแปลว่า การให้) แต่ก็ใช้แทนกันและกันได้ ตามหลักการบำเพ็ญธรรมของพระโพธิสัตว์(ซึ่งก็คือหลักพระพุทธศาสนานั้นเอง) การสละหรือการให้นี้มี ๓ ระดับ คือ (๑) ระดับต้น เรียกว่า ทานบารมี (๒) ระดับกลาง เรียกว่า ทานอุปบารมี (๓) ระดับสูง เรียกว่า ทานปรัมตตบารมี

นัยแห่งการสละทั้ง ๓ ระดับ พอจะอธิบายให้เห็นภาพได้จากพุทธภาษิตนี้

เจช รน องคควรสส เหตุ
องค จเช ชีวิต รักษมาโน
องค รน ชีวิตณุจ้าปิ สพพ
เจช โน รุมมนุสสรนโต ฯ

พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เมื่อจะรักษาชีวิต

พึงสละอวัยวะ เมื่อคำนึงถึงธรรม

พึงสละได้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นอวัยวะ ทรัพย์ และแม้ชีวิต

⁷ หน้าที่ส่วนนี้ของไต น่าจะตรงกับที่นักประชุมทางพระพุทธศาสนาเริ่งโบราณบอกว่า “อาหารที่มนุษย์กลืนกินเข้าไป(การผิงอาหาร) จะได้รับการจัดแบ่งเป็น ๕ ส่วนคือ (๑) เป็นอาหารพยาธิ (๒) เป็นปัสสาวะ (๓) เป็นอุจจาระ (๔) เป็นสารอาหาร (๕) เป็นแก๊สกัน” แต่นั้นเองอาจทำหน้าที่จัดแบ่งอาหารที่มนุษย์กลืนกินเข้าไปนี้

- การสละทรัพย์สมบัติ จัดเป็นระดับทานบารมี
- การสละอวัยวะ เลือดเนื้อ จัดเป็นระดับทานอุปบารมี
- การสละชีวิต จัดเป็นระดับทานปรมัตถบารมี

การบริจาคให้จัดเป็นทานอุปบารมี เป็นการสละระดับกลางซึ่งสูงกว่าระดับปกติธรรมชาติทั่วไป เป็นสิ่งที่ทำได้ยากเช่นกัน ที่สำคัญก็คือ “ໃຕ” ถือว่ามีความสำคัญและคุณภาพระดับที่ ๑ ดังที่กล่าวมาแล้ว การบริจาคให้จึงถือว่าเป็นการบริจาคสิ่งที่ดีเลิศประเสริฐที่สุด และผู้บริจาคยอมจะได้รับสิ่งที่ดีเลิศประเสริฐที่สุดเป็นการตอบแทน ดังพุทธภัณฑ์ใน nanopathy สูตร ว่า

nanopathy ลภเต Mana पं

อคุคสส ทาตา ลภเต บุนคุ

วรสส ทาตา วรลาภी จ โลหติ

ເສງົນທໂທ ເສງົຈມຸເປຕີ ຈານ

ຜູ້ໃຫ້ຂອງຂອບໃຈ ຍ່ອມໄດ້ຂອງຂອບໃຈ ຜູ້ໃຫ້ຂອງເລີສ ຍ່ອມໄດ້ຂອງເລີສ

ຜູ້ໃຫ້ຂອງດີ ຍ່ອມໄດ້ຂອງດີ ຜູ້ໃສ່ງທີ່ປະເສົາ ຍ່ອມເຂົ້າຄື້ງຮານະອັນປະເສົາ

ถามว่า “การบริจาคให้ จะได้รับอานิสงส์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างไรบ้าง ?”

ในเบื้องต้น ต้องย้อนกลับไปคุณบทบาทหน้าที่ของไടีดังที่กล่าวมาแล้ว ถามว่า “ไടีมีบทบาทหน้าที่อะไรบ้างในร่างกายของเรา ?” เมื่อบริจาคให้แล้ว อานิสงส์ที่ผู้บริจาคจะได้รับเป็นการตอบแทน ย่อมสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของไടีดังนี้

(๑) ไടีเป็นเหมือนเครื่องกรองชนิดพิเศษในร่างกายมนุษย์

ชีวิตของเราทั้งหลาย อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สุ่มเสี่ยงตลอดเวลา เป็นความสุ่มเสี่ยงอาจเกิดจากภัยพิบัติธรรมชาติ เกิดจากยาเสพติด เกิดจากคนไม่ดีเป็นต้น ผู้บริจาคให้ซึ่งเป็นเหมือนเครื่องกรองชนิดพิเศษในร่างกายมนุษย์ย่อมจะมีเครื่องกรองประจำชีวิต คอยทำหน้าที่คัดกรองสิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้ไม่ให้เข้ามาในชีวิต “เครื่องกรอง” ในที่นี้อาจจะอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น กัลยาณมิตรที่คอยให้คำตักเตือน สั่งสอน พ่อแม่พี่น้องที่เคยให้สติเตือนใจ หรือแม้กระทั่งจิตใจที่เข้มแข็งของเราเองก็ถือเป็นเครื่องกรองไม่ให้สิ่งไม่ดีงามเข้ามาในชีวิต

(๒) トイทำหน้าที่ขับของเสียและสารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกาย

เมื่อคัดกรองสิ่งที่ไม่ดีไม่ให้เข้ามาสู่ชีวิตแล้ว อาจจะมีสิ่งที่ไม่ดีซึ่งหลงเหลืออยู่ในชีวิตหรือบางอย่างเมื่อก่อนดีแต่ต่อมาอาจเปลี่ยนสภาพเป็นสิ่งที่ไม่ดี ผู้บริจารไ泰ซึ่งทำหน้าที่ขับของเสียและสารเคมีส่วนเกินออกจากร่างกายย่อมจะได้รับอานิสงส์คือมีเครื่องมือขับไล่สิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้ออกไปจากชีวิต “เครื่องมือ” ในที่นี่อาจจะหมายถึงสติปัญญาความรู้ของเราว่าที่จะรู้ว่าอะไรเหมาะสมอะไรไม่เหมาะสมกับชีวิตเรา หรือหมายถึงกัญชาณมิตรที่คอยช่วยเหลือเราให้พ้นภัยพิบัติ

(๓) トイทำหน้าที่สร้างปัสสาวะซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารต่างๆ ออกจากร่างกาย

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ปุกชนคนมีกิเลสทั้งหลาย มีความไม่ดีอยู่หลายรูปแบบเกิดขึ้นตลอดเวลา เช่น การแก่งแย่งทะเลาะกัน ความล้มเหลวจากการประกอบธุรกิจ เหล่านี้ล้วนเกิดจากกิเลสภายในใจของเราว่า เกิดจากความโลภ(โลภ)ก็ได้ เกิดจากความโกรธ(โกรธ)ก็ได้ เกิดจากความหลง(โมหะ)ก็ได้ ผู้บริจารไ泰ซึ่งทำหน้าที่สร้างปัสสาวะซึ่งจะช่วยขับของเสียที่เกิดจากการเผาผลาญอาหารต่างๆ ออกจากร่างกาย ย่อมจะได้รับอานิสงส์คือมีกลไกในชีวิตที่จะสร้างพลังจิตฝ่ายบวก และพลังสติปัญญาซึ่งเปรียบเหมือนน้ำที่จะมาช่วยขับสิ่งที่ไม่ดีอันเกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลงของเราว่า

(๔) トイทำหน้าที่รักษาความปกติของน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย

ชีวิตของเราทั้งหลายมีทั้งความดีและความไม่ดีรวมอยู่ด้วยกัน⁸ ชีวิตประจำวันของเราเมื่อสุขบ้าง ทุกข์บ้างคละเคล้าปะปันกันไปเป็นเรื่องปกติธรรมดາแต่ชีวิตยังดำเนินต่อไปได้ตามปกติ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะความดีกับความไม่ดีอยู่ในภาวะสมดุลกัน เมื่อใดก็ตามที่ความดีมากเหลือล้นจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ เราทั้งหลายก็ไม่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์อยู่บนโลกนี้ เมื่อใดก็ตามที่ความไม่ดีมากเหลือล้น เราทั้งหลายก็ไม่ได้มาเกิดอยู่บนโลกนี้เหมือนกัน ผู้บริจารไ泰ซึ่งทำหน้าที่รักษาความปกติของน้ำ และเกลือแร่ในร่างกาย ย่อมได้รับอานิสงส์คือมีกลไกที่จะช่วยปรับความสมดุลในชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น เป็นบุคคลที่มีความสมดุลในการดำเนินชีวิต มีชีวิตที่ลงตัว ไม่ว่าจะเป็นชีวิตครอบครัว หน้าที่การงาน การอยู่ร่วมกับสังคมทุกระดับ

⁸ “ความดี” ในที่นี่ หมายถึง กุศลเจตสิก-คุณสมบัติฝ่ายดีงามของจิต เช่น สัทธา-ความเชื่อ, สติ-ความระลึกได้, ทิริ-ความละอายต่อบาปส่วน “ความไม่ดี” หมายถึง อกุศลเจตสิก-คุณสมบัติฝ่ายไม่ดีงามของจิต เช่น โลภะ-ความโลภ, โทสะ-ความโกรธ, โมหะ-ความหลง, อิสสา-ความริษยา, มาณะ-ความถือตัว, ทิกขิ-ความเห็นผิด

(๔) トイทำหน้าที่สร้างสารที่ควบคุมความดันโลหิต

พระพุทธศาสนาเมمبสวดที่ค่อยเตือนสติอยู่เสมอว่า “สุขิตเห็น ปลุจุปปากุขนรา ทุกขา” แปลว่า โดยสรุป กองอันเป็นที่ยึดมั่นถือมั่น ๕ อย่างเป็นทุกข์ หมายถึงขั้นร ๕(คือชีวิต)นี่แหล คือทุกข์ เป็นทุกข์โดยธรรมชาติ ดังนั้น เราทั้งหลายจึงมีความกดดันหรือมีความเครียดอยู่ตลอดเวลา เพราะปัญหาทางกายภาพรูปแบบ ผู้บริจากトイซึ่งทำหน้าที่สร้างสารที่ควบคุมความดันโลหิตย่อมได้รับ อนิสงส์คือมีกลไกที่จะช่วยสร้างพลังจิตฝ่ายบวก และวิธีคิดที่ปล่อยวางไม่ยึดมั่นถือมั่นเกินไป มีสติ ปัญญาที่จะระลึกรู้เท่าทันความเป็นไปของโลกและชีวิต มีความเข้าใจโลกธรรม(เช่น มีลาภ-เสื่อมลาภ, มียศ-เสื่อมยศ) อันมีผลทำให้สามารถลดความกดดันหรือความเครียดได้

(๕) トイทำหน้าที่สร้างสารที่ช่วยกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง

คำว่า “ปานะ” แปลว่า ลมหายใจ หมายถึง ชีวิตของสัตว์โลก สาเหตุที่พระพุทธศาสนาใช้ คำว่า “ปานะ” เพื่อหมายถึงชีวิตที่พระลมหายใจมีความสำคัญต่อชีวิต ชีวิตมีอยู่ได้พระลมเข้า-ออก ในร่างกาย トイทำหน้าที่สร้างสารที่ช่วยกระตุ้นการสร้างเม็ดเลือดแดง เพื่อให้เม็ดเลือดแดงไปทำหน้าที่ ส่งถ่ายออกซิเจน(ซึ่งก็คือลมนั้นเอง)ไปเลี้ยงเซลล์ต่างๆ ทั่วร่างกาย ทำให้กลไกภายในร่างกายเกิดพลัง ขึ้นเคลื่อนได้ ผู้บริจากトイย่อมได้รับอนิสงส์คือมีพลังชีวิตมหาศาล เปี่ยมล้นด้วยพลังจากกุศลธรรมคือ อิทธิบาท ๕ ประการ ได้แก่

- (๑) ฉันทะ-ความໄใจรักที่จะทำอยู่เสมอ
- (๒) วิริยะ-ความเข้มแข็งอดทนไม่ท้อถอย
- (๓) จิตตะ-ความมุ่งฝึกໄ่อุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ
- (๔) วิมังสา-ความหมั่นพิจารณาไตรตรองตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง

พลังดังกล่าวมีผลให้ทำงานสุจริตยุติธรรมประสบความสำเร็จทุกประการ และชีวิตมีความ กระชุ่มกระชวยอยู่ได้นาน ที่สำคัญคือทำให้มีอายุยืน

ข้อความสรุปที่จะครอบคลุมให้ความสำคัญคือ トイทำหน้าที่สร้างภูมิคุ้มกันองค์ประกอบส่วน ที่เป็นรูป(มหาภูตรูป)ในชีวิตมนุษย์ ผู้บริจากトイย่อมได้รับอนิสงส์อันประเสริฐคือมีภูมิคุ้มกันชีวิต ทั้งป้องกันไม่ให้สิ่งไม่ดีงานเข้ามาในชีวิตและกำจัดผลักดันสิ่งที่ไม่ดีที่มีอยู่ในชีวิตให้ออกไปจากชีวิต

การบริจารอวัยวะกับการเวียนว่ายตายเกิด

(๑) บริจารอวัยวะในชาตินี้

จะมีผลทำให้เกิดเป็นคนมีอวัยวะไม่สมบูรณ์ในชาติน้าหรือไม่ ?

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ผม (ເກສາ) uhn (ໂລມາ) ເລັບ (ນໍາ) ຕັບ (ຍກນີ້) ພັກຝຶດ (ກິໂລມກີ້) ໄຕ (ປິທກີ້)
ປອດ (ປປຸພາສີ) ໄສ່ໃໝ່ (ອຸນຕີ) เป็นต้น ຈັດເປັນອົງປະປະກວຍນອກ ມີການເກີດຈິ້ນ ຕັ້ງອູ່ ດັບໄປ
ຕາມກາລເວລາ ເມື່ອໜຳຮູດທຽມກີ່ບໍາຮຸງໃຫ້ອູ່ໃນສັກພົດໄດ້ ເມື່ອຄົງຄວາມລົມຫາຍຕາຍລົງກົາໄປແຜ່
ຫຼືອເກາໄປແຜ່ຕາມປະເພີນທາງສາສານາ ອູ້ກຳພາເປັນເກົ່າຄ່ານີ້ ຢ່ອອູ້ກຳຜົນເນຳເປົ່ອຍຸພັ້ງໄປຕາມກາລເວລາ
ອວຍວະທັ້ງໜ່າຍເຫັນນີ້ໄໝໄດ້ຕາມໄປເກີດໃນກົມນ້າຫຼືອໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ ສ່ວນທີ່ເປັນອົງປະປະກວຍນອກ
ໃນຄືອຈີຕີ ນັ້ນຄືອປົກສົນອົງຈີຕີເຫັນນີ້ທີ່^๙ ຄະຫົວໜ້າທີ່ໄປເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່

ຕາມວ່າ “ອວຍວະທີ່ຈະເກີດມີໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ໄດ້ມາຈາກໃໝ່ ຄໍາໄໝໄດ້ເກາໄປຈາກชาຕີນີ້ ?”

ຄໍາມານີ້ຕອບໄດ້ໂດຍກາຣອືບາຍແລະເປີຍບເທີບ ດັ່ງນີ້

ประการที่ ๑ ອືບາຍໄດ້ວ່າ ໃນຊີວິຫານຂອງເຮົາ ມີຈີດຕວາໜຶ່ງທຳຫນ້າທີ່ເປັນອົງປະປະກວຍນອກ
ເຮືອກວ່າ “ກວັງຈົດ” ໂບຮານາຈາරຍບາງທ່ານເຮືອກວ່າ “ຈົດເຕີມແທ້” ທຳຫນ້າທີ່ເກີບສະສົມພັ້ນທີ່ເກີດຈາກ
ກາຍກຣມ ວິຈີກຣມ ມໂນກຣມ ຖຸກກິຈທີ່ທຳ ຖຸກຄຳທີ່ພຸດ ຖຸກເຮືອງທີ່ຄືດຍ່ອມເກີດພັ້ນສິ້ນ ແລະພລ່ານີ້
ໄມ່ສູງຫາຍໄປໃໝ່ ຈະຄູກເກີບສະສົມໄວ້ໃນກວັງຈົດຫຼືອຈົດເຕີມແທ້ນີ້ ນານວັນເຂົາລາຍເປັນພັ້ນສິ້ນ
ທີ່ພ້ອມຈະສ້າງສຣັກກ່ອໄທເກີດໂຮກີ້ໄດ້ຕາມຄວາມຈຳເປັນແລະຕາມເຫດຸປ່າຈັຍ ເມື່ອຄົງຄວາມທີ່ກວັງຈົດນີ້
ທຳຫນ້າທີ່ປົກສົນອົງຈີ(ການເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່) ມຸນໝຍມີຄວາມຈຳເປັນຕົ້ນມີອາການ ຕະ ມີ ຜມ ແລ້ວ ພັນ
ເປັນດັ່ນ ດັ່ງກ່າວແລ້ວ ແລະເຫດຸປ່າຈັຍທີ່ຈະທຳເກີດອາການ ຕະ ຄື່ອ ຮາຕຸດິນ(ປົງວິຮາຕຸ)ແລະຮາຕຸນ້າ
(ອາໂປຣາຕຸ) ກົມປ່ອມ ອວຍວະທັ້ງໜ່າຍທີ່ເຮືອກວ່າອາການ ຕະ ກົມປຽງແຕ່ງສ້າງສຣັກກ່ອນນີ້ໃໝ່ ໃນເຮືອງນີ້
ໂບຮານາຈາරຍບາງທ່ານບອກວ່າ “ອວຍວະທີ່ເກີດມີຈິ້ນໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ແຕ່ລະຄຮັງ ເກີດຈາກຮອຍປະທັບ
(Impressions-ແມ່ພິມພໍຫຼືອແບບ ?) ທີ່ຕິດມາກັບປົກສົນອົງຈີແລ້ວໄປພຽກເຂົາກັບອົງປະປະກວຍນອກ ຊ່າງສ່າວນ
ໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ ອົງຈີ (๑) ຄວາມໂນມນ້ອມ (Tendencies) ແລະ (๒)ລັກຜະແນພາະ (Character)
ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກບິດາ (Sperm) ມາຮດາ (Ovum Cell)

^๙ ໃນທີ່ນີ້ ຕ້ອງໃຫ້ຄໍາວ່າ “ທຳຫນ້າທີ່ໄປເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່” ມີເຫັນນັ້ນຈະທຳໃຫ້ເກີດຄວາມເຫຼົາໃຈຜິດວ່າ “ເມື່ອມໝຍ
ຕາຍລົງ ສິ່ງທີ່ຈະໄປເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ ອົງຈີ” ເພຣະກາຣເຫົາໃຈຍ່າງນີ້ເປັນກາບອກວ່າ “ຈົດ” ເຖິງແທ້ເປັນອັຕຕາ
ເມື່ອຮ່າງດັບສູງສລາຍ ຈົດກີ່ລ່ອງລອຍໄປເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ ຈຶ່ງຫຼັກພຣະພຸຖາສານາໄມ້ໄດ້ໜ່າຍຄົງຍ່າງນັ້ນ
ແຕ່ໜ່າຍຄົງວ່າ “ຈົດ” ທຳຫນ້າທີ່ໄປເກີດໃນກົມໄໝ໌ໜ້າຕີໃໝ່ ຕາມເຫດຸປ່າຈັຍ ຈົດໄໝໄດ້ເປັນອັຕຕາຄວາມ

ประการที่ ๒ เปรียบเทียบได้ว่า จิตเมื่อจะทำหน้าที่เกิดในภาพใหม่(ปฏิสัมรูป)ย่อมมีคุณสมบัติพิเศษมากกว่าจิตเมื่อทำหน้าที่อย่างอื่น เป็นจิตประกอบด้วยคุณสมบัติที่พร้อมจะสร้างสรรค์สิ่งอันเจริญเติบโตเป็นอย่างส่วนต่างๆ ของร่างกายมนุษย์ เมื่อกับเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดขันนุน ซึ่งมีคุณสมบัติพร้อมที่จะอกเป็นลำต้น กิ่งก้าน ใบ และก่อดอกออกผล เมื่อเรานำไปปลูกย้อมจะงอกงามเป็นกิ่งก้านใบและห้วยที่สุดก็ออกดอกออกผล แต่ในขณะที่เป็นเมล็ดอยู่นั้น บอกไม่ได้ว่าส่วนไหนของเมล็ดคือลำต้น กิ่งก้าน ใบ ของมะม่วงและขันนุน กรณีของปฏิสัมรูปนี้เช่นเดียวกันบอกไม่ได้ว่าส่วนใหญ่คือผล ชน เล็บ ฟัน หนัง

(๒) บริจารวิวัฒนาชาตินี้

จะได้รับผลตอบแทนเป็นอย่างชนิดเดียวกันในชาติหน้าหรือไม่

ตามต่อว่า “ถ้าได้รับผลตอบแทนเป็นอย่างชนิดเดียวกันกับที่บริจาคให้ในชาตินี้ จะทำให้เป็นคนมีวัยวะเกินจำนวนหรือไม่ เช่น มี ๓ ขา มี ๓ ไต ?”

คำถามแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้ เพราะคนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกันอยู่มากเกี่ยวกับประเด็นว่า “ให้ข้าวแล้วจะได้รับข้าวเป็นผลตอบแทน ให้เงินแล้วจะได้รับเงินเป็นผลตอบแทน ให้อย่างชนิดนี้ แล้วจะได้รับอย่างชนิดนี้เป็นผลตอบแทน”

ความจริง ความสัมพันธ์ระหว่างกรรม(คือการให้)กับผลของกรรม(คือการให้)ตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ได้เป็นเส้นตรงเสียที่เดียว มีข้อความพอให้เห็นเป็นตัวอย่างได้บ้าง ในพระพุทธศาสนา เป็นการให้คำตอบได้ระดับหนึ่งว่า “ให้สิ่งไหนหรือทำอะไรในชาตินี้แล้ว จะได้รับอะไรเป็นผลตอบแทนในชาติน้ำ” ปรากฏข้อความในจุฬกัมมวังคสูตร สรุปความได้ว่า

- คนผู้มีนิสัยเอ็นดู ให้ความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่สรรสัตว์ ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์จะเป็นคนมีอยุยืน

- คนผู้มีนิสัยโอบอ้อมอารีเว้นจากการเบียดเบียนสัตว์ เว้นจากการทุบตีด้วยฝ่ามือ ด้วยก้อนดิน ด้วยท่อนไม้ หรือด้วยศาสตรา ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์จะเป็นคนมีโรคน้อย

- คนผู้มีนิสัยไม่ตรึงใจ ไม่แคนเคือง ถูกเขาไว้เล็กน้อยก็ไม่ขัดใจ ไม่กรอเคืองไม่พยาบาท ให้อภัยเสมอ ตายไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ จะเป็นคนมีผิวนรรณดี

- คนผู้มีนิสัยไฟรุ่งไฟเรียน ชอบเข้าไปหาสมณะหรือพระมหาณ์แล้วสอบถามเรียนรู้ว่าอะไร เป็นกุศลหรืออกุศล อะไรมีโทษหรือไม่มีโทษ อะไรควรเสพหรือไม่ควรเสพเป็นต้น ตามไปเกิดในสวรรค์ หรือถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์ จะเป็นคนมีปัญญาดี

อีกตัวอย่างหนึ่ง ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่า “เมื่อเราให้อะไรแก่ใครแล้ว ผลที่ได้รับกลับคืนมา ควรจะเป็นอะไร เช่นให้ข้าวแก่นาย ก.แล้ว มีค่าเท่ากับให้อะไร ให้ประทีปโคมไฟ(หรือแสงสว่าง) แก่นาย ก.แล้ว มีค่าเท่ากับให้อะไร ” ดังพุทธภาษิตในกินททสูตรว่า

อนันโท พลโท โหติ	วตุตโห โหติ วณณโท
ยานโท สุขโท โหติ	ทีปโท โหติ จกชุโห
โส จ สรพุทธโท โหติ	โย ทพาติ อุปสุสัย
อมตนุโท จ โส โหติ	โย รัมมมนุสาสติ ฯ

ผู้ให้ข้าว ซึ่ว่าให้กำลัง ผู้ให้ผ้า ซึ่ว่าให้รณะ ผู้ให้yan ซึ่ว่าให้ความสุข
ผู้ให้ประทีป ซึ่ว่าให้จักษุ และผู้ให้พากาศัย ซึ่ว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่าง
ส่วนผู้ที่พร่ำสอนธรรม ซึ่ว่าให้สิ่งอันเป็นอมตะ

ข้อความจากพุทธภาษิตนี้ พอจะนำมาประกอบการพิจารณาหาคำตอบได้ระดับหนึ่งว่า “ให้ข้าวแล้วจะได้รับข้าวหรือจะได้รับกำลังเป็นการตอบแทน ให้yan พาหนะแล้วจะได้รับyan พาหนะ หรือจะได้รับความสุขหรือความสงบสบายนเป็นการตอบแทน”

จากการนีตัวอย่างเหล่านี้ จะเห็นได้ว่า เมื่อเราทั้งหลายให้สิ่งใด ถ้าเป็นการให้สิ่งดีงามหรือ ความดีงาม สิ่งที่ได้รับตอบแทนมาจะมี ๓ ลักษณะคือ

- (๑) ทำให้มีสิ่งที่ดีงามซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อน เช่น ไม่เคยมีทรัพย์สมบัติก็มีทรัพย์สมบัติ ไม่เคยมีบริวารพวกพ้องก็มีบริวารพวกพ้อง ไม่เคยมียศก็มียศ
- (๒) เพิ่มพูนสิ่งดีงามที่มีอยู่แล้วให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น มีทรัพย์สมบัติอยู่แล้วก็มีมากยิ่งขึ้น มีสุขภาพแข็งแรงอยู่แล้วก็แข็งแรงยิ่งขึ้น มีอวัยวะสมบูรณ์อยู่แล้วก็สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไม่ได้เป็นไปในลักษณะ ที่ว่า มีอวัยวะสมบูรณ์อยู่แล้วก็ได้รับอวัยวะสมบูรณ์เพิ่มขึ้นอีกอันหนึ่ง
- (๓) ป้องกันสิ่งไม่ดีงามไม่ให้เข้ามาในชีวิต และกำจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีงามให้ออกไปจากชีวิต

พระบรมรูปรัชกาลที่ ๔